

Arviointikertomus vuodelta 2017
Tarkastuslautakunta 25.4.2018

Sisällysluettelo

1.	<i>Tarkastuslautakunnan toiminta</i>	3
	Tarkastuslautakunnan kokoonpano	3
	Tarkastuslautakunta, tilintarkastus ja tarkastustoimi	3
2.	<i>Uudet ja uusittavat ohjelmat</i>	4
3.	<i>Vuoden 2016 arviointikertomuksen aiheuttamat toimenpiteet</i>	4
4.	<i>Hailuodon kunnan tulo- ja menorakenne</i>	6
5.	<i>Hailuodon kunnan tilinpäätöksen tunnuslukuja vuosilta 2010–2017</i>	7
6.	<i>Konsernitilinpäätös</i>	8
7.	<i>Tulosalueiden tavoitteiden toteutuminen</i>	8
	Talousarvion sitovuus ja tavoitteet	8
	Hallintopalveluiden tavoitteiden toteutuminen	9
	Perusturvapalveluiden tavoitteiden toteutuminen	10
	Sivistyspalveluiden tavoitteiden toteutuminen	10
	Teknisten palveluiden tavoitteiden toteutuminen	11
	Investoinnit	11
8.	<i>Sitovista tavoitteista ja mittareista</i>	12
9.	<i>Lopuksi</i>	12

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Valtuusto on asettanut tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Uusi kuntalaki tulee voimaan vaiheittain. Kokonaisuudessaan laki on ollut voimassa 1.6.2017 alkaen. Sidonnaisuuksia koskeva ilmoittautumisvelvollisuus koskee niitä kuntavaaleissa valittavia päättäjiä, joiden toimikausi alkoi 1.6.2017. Ilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle kahden kuukauden kuluessa valinnasta. 1.5.2015 alkaen ovat tulleet voimaan mm. kunnan taloutta (luku 13) sekä hallinnon ja talouden tarkastusta (luku 14) koskevat säädökset.

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään uuden kuntalain 121 §:ssä. Kuntalain lisäksi tarkastuslautakunnan toimintaa säätelee kunnanvaltuuston hyväksymä Hallintosääntö.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Edellä mainitut tarkastuslautakunnan tehtävät voidaan jakaa kolmeen tehtäväkokonaisuuteen: hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen, arviointi ja muut tehtävät.

Hailuodon kunnan konserniohjeissa määritellään mm. tarkastuslautakunnan asema konsernin arvioinnissa. Tarkastuslautakunnan tehtävä on mm. arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista tytäryhteisöissä. Uusi kuntalaki edellyttää, että kunnilla on oltava selkeä strategia ja sen toteutumista seuraavat mittarit. Tärkeää on tunnistaa myös toiminnassa riskit ja osata varautua niihin.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt tarkastuslautakunnan kokoonpanoksi 31.5.2017 saakka:

pj. Pirkko Rantasuo	varaj. Ruonala Heidi
vpj. Louhimaa Raili	varaj. Isola Paavo
Iljana Mikko	varaj. Rantasuo Toni

Vuoden 2017 arvioinnissa on huomioitu lautakunnan jäsenten esteellisyys: Mikko Iljana on sivistyslautakunnan jäsen, minkä vuoksi hän on esteellinen sivistystoimen asioiden arvioinnissa.

Tarkastuslautakunta 1.6.2017 alkaen:

pj. Arto Vähämetsä	varaj. Juha Sauvola
Vpj. Riitta Lumijärvi	varaj. Nella Nikkilä
Jäsen: Matti Hautanen	varaj. Lauri Holappa

Tarkastuslautakunta, tilintarkastus ja tarkastustoimi

Kilpailutuksen jälkeen valtuusto valitsi 25.6.2013 49 § palveluntuottajaksi KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n vastuunalaisena JHTT-tilintarkastajana JHTT Paula Hellén-Toivanen, varahenkilönään JHTT, KHT Tapio Raappana. 2017 vuonna vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Katri

Hokkanen. Avustavina tarkastajina on toiminut asiantuntijat Katja Raunio ja Viivi Puuronen. Alv-kysymyksistä tarkastusryhmässä vastaa KTM Tero Takalo.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt tilintarkastajan tilintarkastussuunnitelman ja työohjelman. Osavuosi katsauksien lisäksi tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle tilintarkastuksen etenemisestä ja keskeisistä havainnoista sekä suullisesti että kirjallisesti. Tilintarkastusyhteisö on suorittanut myös Hailuodon Vesihuolto Oy:n tilintarkastuksen.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2017 kolme kertaa. Talousarvion mukaiset tarkastuslautakunnan menot olivat 10 999 euroa, toteuma 8 550 euroa.

Vuoden 2017 toiminnan arviointia varten tarkastuslautakunta on seurannut systemaattisesti valtuuston, lautakuntien ja kunnanhallituksen toimintaa saamiensa tietojen puitteissa. Tarkastuslautakunta on tutustunut toimielinten pöytäkirjoihin ja muihin asiakirjoihin sekä haastatellut kokouksissaan kunnanjohtajaa, kunnansihteeriä, teknistä johtajaa, perusturvajohtaja ja Hailuodon Vesi Oy:n toimitusjohtajaa.

Arviointi perustuu tilinpäätöksen, jonka kunnanhallitus on hyväksynyt kokouksessaan 26.3.2018.

2. Uudet ja uusittavat ohjelmat

Valtuusto on hyväksynyt seuraavat ohjelmat ja ohjeet 2017 vuoden aikana:

Hallintosääntö on päivitetty 27.12.2017 valtuuston kokouksessa, voimassa 1.6.2017 alkaen. Hallintosääntö on päivitetty ja astunut voimaan 1.1.2018.

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että Konserniohje vuodelta 2010 tulisi päivittää vastaamaan uutta kuntalakia ja muita kunnan toimintaa ohjaavia ohjeita. Pienhankintojen menettelytapaohje vuodelta 2013 tulisi myös päivittää vastaamaan 1.1.2017 voimaan astunutta uusittua hankintalakia.

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että viime valtuustokaudella hyväksytty Hailuodon kunnan elinkeino- ja kehittämisohjelma 2011–2021 olisi myös päivitettävä. Valtuuston päätöksen mukaan ohjelma tulisi päivittää valtuustokausittain viimeistään valtuustokauden puolivälissä.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt ohjeen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista 1.10.2013. Kuntaan on palkattu tietohallinnon asiantuntija varmistamaan asianhallinnan saattaminen nykyaikaiseen toimintatapaan. Toimintakertomuksen mukaan keskeisten ohjeiden päivittäminen ja uusien tekeminen on keskeinen osa vuoden 2018 työtä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan parantamiseksi.

3. Vuoden 2016 arviointikertomuksen aiheuttamat toimenpiteet

Kunnanhallitus on kokouksessaan 11.9.2017 päättänyt, että raportti arviointikertomuksen johdosta suoritettavista toimenpiteistä kootaan palvelualuejohtajien esittelymateriaaleista ja esitetään valtuustolle. Vuoden 2016 arviointikertomukseen saadut vastineet on esitelty kunnanvaltuustossa 18.10.2017.

Valtuuston tiedonsaanti taloudellisesta tilanteesta on jonkin verran parantunut vuonna 2017 aikaisempiin vuosiin verrattuna tarkastuslautakunnan aikaisemmin esittämistä toiveista huolimatta. Valtuusto on saanut katsauksen 1.1.-31.8.2017 tilanteesta kokouksessaan 18.10.2018. Talousraportti 1.1.-31.3.2017 on esitelty valtuustolle 27.4.2017.

Välitilinpäätös, joka yleensä sisältää myös arvion tilikauden tuloksesta, olisi helpottanut valtuuston veroäyriä ja vuoden 2018 talousarviota koskevaa päätöksentekoa.

Kunnanvaltuusto asetti 8.2.2016 remonttiryhmän talouden tasapainottamistoimenpiteiden selvittämiseksi. Valtuusto on päättänyt valtuutettujen lukumääräksi 17 jäsentä 1.6.2017 alkaen (15.11.2016 § 65). Toimielinorganisaation valmistelua jatkettiin edellisenä vuonna toimineen remonttiryhmän työn pohjalta.

4. Hailuodon kunnan tulo- ja menorakenne

Hailuodon kunnan tuloslaskelma (ulkoiset erät) osoittaa vuodelle 595 729 euron ylijäämää (v. 2016 459 530 euroa ylijäämää). Tilikauden tulos oli 462 913 euroa ylijäämäinen, eli vuosikatteella 871 971 (tulojen ja menojen erotus) pystyttiin kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Vuonna 2016 tilikauden tulos oli -74 894 euroa ja vuosikate 328 tuhatta euroa.

Toimintakate (toiminnan tuottojen ja kulujen välinen erotus) vuonna 2017 oli -6 373 tuhatta euroa eli alhaisempi kuin vuonna 2016 (v. 2016 -6 349 tuhatta euroa).

Määrärahat on talousarviossa määritelty bruttona ja ne sisältävät sisäiset erät. Talousarvoon verrattuna tilikauden tulos poikkesi toteutuneesta. Toimintakate toteutui 221 tuhatta euroa parempana kuin talousarvio. Menot olivat 11 tuhatta euroa pienemmät ja tulot 210 tuhatta euroa suuremmat kuin korjatussa talousarviossa. Ero eivät ole merkittäviä.

Verotulot ja valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 485 tuhatta euroa eli 7,26 %. Edellisenä vuonna sekä verotulot että valtionosuudet hieman laskivat. Tuloveroprosenttia nostettiin 20,5 %:iin vuodelle 2018 (aikaisemmin oli 20 %).

Hailuodon kunnan menorakenteessa henkilöstökulut ja palveluiden ostot ovat kaksi suurinta menolajia. Henkilöstökulut pysyivät vuonna 2017 edellisen vuoden tasolla (laskua 33 tuhatta euroa) ja alittivat talousarvion 83 tuhatta euroa. Palveluiden ostot nousivat 192 tuhatta euroa vuonna 2017 edelliseen vuoteen nähden ja alittivat talousarvion 19 tuhatta euroa.

Investointimenot olivat 2017 vuonna -168,3 tuhatta euroa (edellinen tilinpäätös -1 234 tuhatta euroa) ja investointitulot 6 tuhatta euroa (edellinen tilinpäätös 246 tuhatta euroa) nettoinvestointien ollessa -162,6 tuhatta euroa (-988 tuhatta euroa). Vuonna 2017 investoinnit olivat maltilliset. Suurimman kohteen 2017 vuonna olivat kalahallin saneeraus ja valokuituverkkoon liittäminen. Vuonna 2016 investoitiin huomattavasti enemmän kuin vuonna ja 2014 ja 2015 vuosina. Suurimmat investoinnit vuonna 2016 olivat paloaseman laajennus, kunnantalon vesikaton korjaus ja maanhankinta Marjaniemestä.

Tilikauden tulos kertoo, ovatko tulot riittäneet menoihin ja poistoihin. Vuosikatteen ja tilikauden tuloksen välinen ero on vuotuisten poistojen määrä. Tuloslaskelman erien tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä ero selittyy tilinpäätössiirroilla, joita ovat varausten muutos ja poistoero. Vuosikate ja tilikauden tulos paranivat 2016 vuoteen nähden. Tilikauden ylijäämä oli myös edellistä tilikautta parempi ollen 596 tuhatta euroa (tilikauden ylijäämä 2016 vuonna oli 460 tuhatta euroa). Vuosina 2009–2011, jolloin tilikauden tulos on ollut positiivinen, tilikauden ylijäämä on saatettu lähelle nollaa tilinpäätössiirroin tekemällä varauksia tulevia investointeja varten. Vapaaehtoiset varaukset on tuloutettu 2016 tilikaudella.

Kunnan rahoitus ja tehtävät tulevat muuttumaan lähivuosina voimakkaasti. Maakunta- ja sote-uudistuksen myötä joudutaan miettimään kunnan tuottamat palvelut ja palveluprosessit uudelleen. Noin puolet toiminnasta ja taloudesta siirtyy maakunnalle. Toimielinorganisaation valmistelua jatkettiin edellisenä vuonna toimineen remonttiryhmän työn pohjalta. Tulevaisuudessa on varauduttava valtionosuuksien leikkauksiin myös kiinteän yhteyden muodostumisen vuoksi. Kiinteä yhteys tuo myös mahdollisuuden tulojen kasvattamiseen.

5. Hailuodon kunnan tilinpäätöksen tunnuslukuja vuosilta 2010–2017

Taulukkoon 1 on kerätty vuodesta 2010 alkaen Hailuodon kunnan keskeisiä tunnuslukuja.

Taulukko 1. Hailuodon kunnan tilinpäätöksen tunnuslukuja vuosilta 2012–2016 (1.000 euroa).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Asukasluku 31.12	1 006	1 001	989	1 001	996	993	994	967
Tulovero-%	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25	20,00	20,00	20,00
Toimintatuotot	1 182	1 169	1 172	1 385	1 415	1 467	1 595	1 747
Toimintakulut	-6 079	-6 200	-7 284	-7 927	-7 862	-7 813	-7 944	-8 119
Toimintakate	-4 896	-5 030	-6 113	-6 542	-6 446	-6 346	-6 348	-6 373
Verotulot	2 912	2 787	3 055	3 137	3 267	3 432	3 336	3 691
€/asukas	2 895	2 784	3 089	3 134	3 280	3 456	3 356	3 817
Valtionosuudet	3 147	3 161	3 197	3 153	3 095	3 397	3 346	3 476
€/asukas	3 128	3 158	3 233	3 150	3 107	3 421	3 366	3 595
Verorahoitus yhteensä	6 059	5 948	6 252	6 290	6 362	6 829	6 682	7 167
€/asukas	6 023	5 942	6 322	6 284	6 388	6 877	6 722	7 411
Vuosikate	1 747	1 016	492	-217	-74	533	328	872
€/asukas	1 737	1 015	498	-217	-75	537	330	902
Poistot	-183	-177	-185	-500	-532	-414	-403	-409
Tilikauden tulos	1 548	838	307	-717	-606	119	-75	463
Investointien tulorahoitus-%			25,4	-18,1	-10,8	88,8	33,2	518,0
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta			266	-15	-213	-538	-809	-383
Lainakanta	1 464	1 363	1 263	1 162	1 061	1 961	2 508	2 232
€/asukas	1 362	1 362	1 277	1 161	1 066	1 975	2 523	2 308
Lainanhoitokate				-1,7	-0,6	6,4	2	3

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, lainojen lyhennyksiin ja sijoituksiin.

Toiminnan ja investointien rahavirta: Toiminnan ja rahavirtojen kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus-%: Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Toimintakate on ollut vuodesta 2012 lähtien noin 1–1,5 miljoona euroa korkeammalla tasolla kuin vuosina 2010–2011. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut ovat nousseet merkittävästi enemmän kuin toimintatuotot. Vuosikatteen heikkeneminen on johtanut lainanottoon, kun kunnan kassavarat ovat ehtyneet. Hailuodon kunta on ottanut merkittävästi lainaa vuosina 2015 ja 2016 rahoittaakseen investointeja. Vuoden 2017 lopussa lainamäärä oli 2 232 €/asukas (ed. vuonna 2 523 €/asukas). Hailuodon kunnan lainakanta ei ole kuitenkaan vielä kuntien keskimääräisen lainakannan tasolla, joka on ennakkotietojen mukaan 2 921 €/asukas vuonna 2017, mutta Hailuodon kunnan lainakanta tulee lisääntymään investointisuunnitelmien myötä (mm. kunnantalo).

6. Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty tytäryhtiö Hailuodon Vesihuolto Oy sekä kuntayhtymät Pohjois-Pohjanmaan Liitto, Pohjois-Pohjanmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä ja Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä.

Konsernin tulos toteutui 472 664 euroa ylijäämäisenä. Konsernitaseessa ylijäämää on vuoden 2017 alijäämän yhdistelyn jälkeen 7 092 tuhatta euroa. Oma pääoma konsernin osalta on yhteensä 10 441 tuhatta euroa.

Uudessa kuntalaissa korostuu konserniajattelu. Talouden tunnusluvut lasketaan jatkossa konsernitaseella. Talouden tasapainottamisessa on huomioitava kuntakonserni kokonaisuudessaan. Myös omistajaohjauksen rooli korostuu.

Taulukko 2. Hailuoto-konsernin tunnuslukuja vuosina 2013–2017.

Konsernin tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-82 365	-230 505	-498 650	-716 472	-294 631
Investointien tulorahoitus-%	7	17	81	52	226
Pääomamenojen tulorahoitus-%	-6	14	69	43	127
Lainanhoitokate	-0,5	1,0	4,5	2,6	2,8
Kassan riittävyys pv	89	75	99	74	104
Kassavarat	2 838 720	2 189 152	3 360 196	2 660 873	3 535 737
Taseen loppusumma	16 715 255	16 311 141	17 791 142	17 848 654	18 146 418
Konsernin lainat, €/asukas	2 108	2 028	2 849	3 415	3 308
Kertynyt ylijäämä, €/asukas		6 562	6 703	6 661	7 334

Kriisikuntakriteerit muuttuivat uuden kuntalain myötä. Valtiovarainministeriön arvioinnissa otetaan huomioon mm. kunnan taseeseen kertynyt alijäämä sekä koko kuntakonsernin tilinpäätöksestä laskettavat tunnusluvut; esim. kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä asukasta kohden kertynyt alijäämä, kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut.

Konsernijohtolle on asetettu talousarviossa 2017 seuraavat tavoitteet:

- Konsernijohtoon raportoitava valtuustolle 1 kertaa/vuosi.
- Korolliset lainat/asukas 3 500 euroa/asukas. Toteuma konsernin osalta on 3 156 euroa/asukas eli tavoite saavutettiin.
- Hailuodon Vesihuolto Oy:lle on asetettu alkuperäisessä talousarviossa nollatulostavoite. Tilikauden tulos oli – 1,3 tuhatta euroa eli lähes tavoitteen mukainen.

Konsernijohtolle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Tytäryhtiön taloudelliset toteumat on kerrottu tilinpäätöksessä.

7. Tulosalueiden tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion sitovuus ja tavoitteet

Kuntalain 110 § edellyttää, että toiminnassa ja talousenhoidossa noudatetaan talousarviota. Talousarvion sitovia eriä ovat valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa on

noudatettava. Jos tavoitteet eivät ole saavutettavissa, on valtuuston hyväksyttävä määrärahan muutoksen yhteydessä myös tavoitteita koskevat muutokset. Muutokset tulee käsitellä kunnanvaltuustossa tilivuoden aikana. Muutokset hyväksyy kunnanvaltuusto, eli mm. talousarvion merkittävät ylitykset on tilivuoden aikana käsiteltävä valtuustossa.

Talousarvion sitovia eriä ovat kunnanvaltuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarvion tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot.

Valtuustoon nähden käyttötalousosan sitovuus on tulosaluetasolla.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida talousarvion tavoitteiden toteutumista.

Hallintopalveluiden tavoitteiden toteutuminen

Hallintopalveluiden paremmat tuotot johtuvat pääosin budjetoitua suuremmasta polttoaineiden myynnistä, sijoituksen kotiutuksesta ja Halako Osk:n kuntarahoitusosuuden ylimääräisen osan alaskirjauksesta.

Toimintakulut toteutuivat 101,6 %:sti.

Taulukko 3. Hallintopalveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017 ja vertailu vuosiin 2014, 2015 ja 2016.

	2014	2015	2016	2017	TA 2017	Tot-%
Toimintatuotot	283 949	413 805	1 626 499	1 797 104	1 573 614	114,2 %
Toimintakulut	-1 191 975	-1 645 478	-1 989 329	-2 118 593	-2 085 340	101,6 %
Toimintakate	-908 026	-1 231 673	-362 830	-321 489	-511 726	62,8 %
Rahoituskulut			-11	0	0	
Poistot	-61 607	-17 437	-10 322	-13 852	-3 675	376,9 %
Tilikauden tulos	-969 633	-1 249 110	-373 163	-335 341	-515 401	65,1 %

Toimintakate oli kertomusvuonna 62,8 % talousarvioon nähden, joka johtui sekä tulojen että menojen yliarvioinnista talousarviossa.

Tilinpäätöksen sitovien tavoitteiden toteumataulukoissa ei toteutunut -merkintöjä oli eniten kaavoitukseen liittyvissä tavoitteissa. Hailuoto ei ole kriisikunta -ryhmän tavoitteiden mittaristoa on muutettu Kvalt § 84 18.10.2017 ja Khall § 180 11.10.2017. Hailuoto ei ole kriisikunta, yhtenä tavoitteena oli vuosikate 0 €/asukas. Toteuma oli 902 €/asukas. Vuosikatteen tulee olla niin suuri, että poistot pystyttäisiin kattamaan sataprosenttisesti vuosikatteella eli tulo-rahoituksella. Vuosikate riitti poistoihin tilikaudella 2017.

Tavoitetta laatia hyvinvointikertomus valmiiksi, ei saavutettu.

Sähköisen palautejärjestelmän käyttöönotto ja raakamaan suunnitelmallinen hankinta –tavoitteet 2017 vuodelle eivät toteutuneet.

Sairauspoissaolojen määrä on keskimäärin 25,4 kalenteripäivää/työntekijä. 2016 vuonna sairauspoissaoloja oli 33,5 kalenteripäivää/työntekijä. Alkuperäisessä talousarviossa tavoitteena oli 15 kalenteripäivää/vakituinen työntekijä. Sairauspoissaolojen määrä on edelleen huolestuttavalla tasolla. Tavoitetta on muutettu kunnanvaltuustossa 18.10.2017 seuraavasti: varhaisen tuen mallia käytetään kunnassa.

Henkilökunnan koulutus muutostilanteessa on erittäin tärkeää. Henkilöstönkin kerrotaan osallistuneen täydennyskoulutuksiin 3 päivää/työntekijä.

Perusturvapalveluiden tavoitteiden toteutuminen

Perusturvan vuoden 2017 toimintakatetavoite oli -4 295 tuhatta euroa ja toteuma -4 246 tuhatta euroa.

Taulukko 4. Perusturvapalveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017 ja vertailu vuosiin 2014, 2015 ja 2016.

	2014	2015	2016	2017	TA 2017	Tot-%
Toimintatuotot	617 885	451 568	749 507	757 635	743 799	101,9 %
Toimintakulut	-4 740 535	-4 380 868	-4 982 105	-5 003 820	-5 038 385	99,3 %
Toimintakate	-4 122 650	-3 929 300	-4 232 597	-4 246 184	-4 294 586	98,9 %
Rahoituskulut			-14	-27	0	
Poistot	-12 454	-12 577	-23 796	-23 162	-12 278	188,6 %
Tilikauden tulos	-4 135 104	-3 941 877	-4 256 407	-4 269 373	-4 306 864	99,1 %

Vanhuspalveluiden osalta on todettu mittarin ”Kotihoitoa tarjotaan tarpeen ja resurssien mukaisesti” kohdalla, että ”Resurssien mukaan toteutunut, tarpeiden mukaan ei ole arvioitu”. Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarviossa 2017 esitettyjä mittareiden mukaisia toteumia ei ole lainkaan esitetty tilinpäätöksessä. Hyvinvoinnin lisäämisen tavoitteita Vanhuspalveluiden osalta ei kaikilta osin saavutettu. Huomioitavaa on myös, että erilaisia sijaisjärjestelyjä on käytetty kotihoidon ja palvelukodin henkilöstön välillä sairauslomien sijaistuksessa.

Lasten ja nuorten palveluissa tavoitteiden toteumaa ei kaikilta osin pysty arvioimaan, koska toteuman kohdalla lukee ”raportointi puuttuu tai raporttia ei löytynyt”.

Terveyspalveluiden nettototeuma (2 572 tuhatta euroa) ylitti talousarvion 139 tuhannella eurolla.

Sivistyspalveluiden tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden tulosalueiden tulojen ja menojen kehitys on viime vuosina ollut hyvin tasaista ja kustannusten nousu on selittynyt yleisen kustannustason nousulla. Vuoden 2017 ja 2016 tulojen ja menojen vertaamista aikaisempiin vuosiin vaikeuttaa menojen kirjanpidollisessa käsittelyssä sekä organisaatiossa tapahtuneet muutokset: sisäisten vuokrien käyttöönotto sekä ruokahuollon ja siivouspalvelujen muuttuminen tukipalveluiksi. Sisäiset vuokrat ja tukipalvelut näkyvät yksikön kirjanpidossa sisäisinä erinä.

Taulukko 5. Sivistyspalveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017 ja vertailu vuosiin 2014, 2015 ja 2016.

	2014	2015	2016	2017	TA 2017	Tot-%
Toimintatuotot	98 614	96 758	77 602	94 938	83 596	113,6 %
Toimintakulut	-1 386 012	-1 480 573	-1 770 109	-1 765 126	-1 762 872	100,1 %
Toimintakate	-1 287 398	-1 383 815	-1 692 507	-1 670 188	-1 679 276	99,5 %
Poistot	-21 387	-7 433	-4 633	-4 633	-4 634	100 %
Tilikauden tulos	-1 308 785	-1 391 248	-1 697 140	-1 674 838	-1 683 910	99,5 %

Sivistyspalvelujen tulosalueen toimintakate pysyi kokonaisuutena hyvin budjetissa (ylitys 9 tuhatta euroa).

Perusopetuksen tulosalueen menot ylittyivät (53,5 tuhatta euroa) ja tulot pysyivät lähes budjetissa (+1 tuhatta euroa). Suurin ylitys oli sisäisissä vuokrissa. Varhaiskasvatuksen tulosalueen nettomenot ylittyivät (11,6 tuhatta euroa).

Asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin.

Teknisten palveluiden tavoitteiden toteutuminen

Toimintakauden tuottoja lisäsi 2016 lähtien sisäisen vuokran käyttöönotto ja vähensi tuottoihin tehdyt rakenteelliset muutokset. 2017 vuoden tuotot ylittyivät budjetoituun nähden 32 tuhatta euroa lähinnä vuokrien päivitysten vuoksi. Myös menoihin vaikutti sisäisen vuokran käyttöönotto 2016 vuodesta lähtien. Menot ylittivät talousarvion 58,6 tuhatta euroa.

Taulukko 6. Teknisten palveluiden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2016 ja vertailu vuosiin 2014 ja 2015.

	2014	2015	2016	2017	TA 2017	Tot-%
Toimintatuotot	695 711	1 046 805	1 775 716	1 714 764	1 682 976	101,9 %
Toimintakulut	-824 391	-847 383	-1 836 521	-1 849 546	-1 790 939	103,3 %
Toimintakate	-128 680	199 422	-60 805	-134 781	-107 963	124,8 %
Poistot	-436 806	-377 323	-364 368	-367 411	-377 643	97,3 %
Tilikauden tulos	-565 486	-177 901	-425 173	-502 192	-485 606	103,4 %

Tunnistetusta resurssipulasta johtuen teknisten palveluiden hallintoon palkattiin määräaikainen projektisuunnittelija arvioimaan reitistöjen ja aluiden nykytilaa ja niiden kehittämisprojektin suunnittelu.

Toteutumattomat tavoitteet liittyivät kaavoitushankkeisiin ja maisematöiden toteutukseen. Koko saaren kattavan strategisen yleiskaavan laadintaa jatkettiin, valmistuksen aikataulua jouduttiin loppuvuodesta venyttämään ja kaavaluonnos on nähdävillä keväällä 2018.

Lämmöntuotantopalveluiden toimintakate 65,2 tuhatta euroa on ylittänyt talousarvion 33,6 tuhannella eurolla.

Investoinnit

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia talousarvion mukaisesti hanketasolla. Toimintakertomuksessa on esitetty yhteenveto investointihankkeiden toteutumisesta. Investoinnit hankekohtaisesti ovat pääasiallisesti toteutuneet talousarvioiden puitteissa.

Investointimenot olivat 2017 vuonna -168,3 tuhatta euroa (edellinen tilinpäätös -1 234 tuhatta euroa) ja investointitulot 6 tuhatta euroa (edellinen tilinpäätös 246 tuhatta euroa) nettoinvestointien ollessa -162,6 tuhatta euroa (-988 tuhatta euroa).

Investoinnit olivat maltilliset. Alkuperäinen talousarvio oli nettona 623,5 tuhatta euroa, talousarviomuutoksessa investointimenoja pienennettiin 402,4 tuhatta euroa.

8. Sitovista tavoitteista ja mittareista

Erityistä huomiota tulee kiinnittää tilikauden tavoitteiden ja niistä kertovien mittareiden asettamiseen. Tavoitteiden tulee olla konkreettisia ja mittareiden laadullisia tai määrällisiä; muuten kehityksen seuraaminen ja tavoitteiden toteutumisen arviointi ei onnistu.

Tavoitteiden osalta todetaan myös, että talousarviossa 2017 asetetut tavoitteet ja mittarit sekä niiden muutokset tulee esittää selkeästi myös tilinpäätöksen toteumissa.

Tilikauden 2017 taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin.

9. Lopuksi

Erityistä huomiota tulee kiinnittää tavoitteiden asetantaan ja talousarviossa ja tilinpäätöksessä esitettyjen tavoitteiden ja mittareiden yhteneväisyyteen.

Taloussuunnitelmaa laadittaessa on huomioitava, että kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

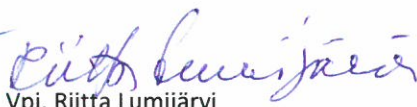
Toimintakertomuksessa esitetyn tiedon selkeyteen on kiinnitetty huomiota mutta selkeydessä on edelleen parantamisen varaa. Toimintakertomuksen on 2017 vuonna sisällytetty myös tulosaluetasolla vertailuja aikaisempiin vuosiin.

Kunnan resurssien hallintaan ja riittävyyteen tulee kiinnittää edelleen huomiota.

Hailuodossa 25.4.2018

pj. Arto Vähämetsä

Vpj. Riitta Lumijärvi

Matti Hautanen